

За някои може да прозвучи учудващо, а за други съвсем не, но на Запад няма преведени български изследвания, свързани с проблемите на комунистическото минало. За разлика от други страни като Румъния и дори Албания. Не давам пример с Полша, Чехия, Унгария или Германия, тъй като те са години, години напред и изобщо и дума не може да става за сравнение.

Малко може да се прочете за съветизирането и терора в България след 9 септември 1944 г. в специална глава, написана от български изследователи във [втората част на „Черната книга на комунизма“](#) на Стефан Куртоа.

В западните библиотеки може да бъде открито изследване, свързано с Кръглата маса, но то не е български историци. Онова, което е ставало в периода 1944-1989 г. в България е бяло петно за западното общество.

Тези неделя в [електронната библиотека](#) на [desebg.com](#) ви представям една книга, която е изключение, тъй като през 2011 г. с подкрепата на Американския научен център в София беше издадена на английски и със сигурност може да бъде открива в големите университетски библиотеки в САЩ. Става въпрос за книгата на журналистката и преводача **Нася Кралевска** „Без заглавие“, английското издание носи името „Комунизмът в битка с демокрацията“.

Веднага бързам да посоча, че показателно за изследването на Кралевска е фактът, че

Комунизмът в битка с демокрацията

Написано от Христо Христов
Неделя, 17 Февруари 2013 16:42

книгата ѝ в България е претърпяла вече четири издания. Какво толкова важно съдържа тя, че да е печатана толкова пъти? Може би най-отличаващото се е формулата, която използва автора. За да обясни огромните трудности и манипулации на комунистическите наследници след 10 ноември 1989 г. на читателя е представена подобна картина на причината за това, а именно най-важните факти от момента на съветизация на България, започнала с нейната окупация на 8 септември 1944 г. до изграждането на НРБ като най-верен сателит на СССР в следващите четири десетилетия.

Така че след увертюрата на първия митинг на 18 ноември 1989 г. авторът ви връща на 5 септември 1944 г., когато Москва къса дипломатическите отношения с царство България и му обявява война.

Друго особено ценно на книгата е разказът за първите две години от прехода от комунизъм към демокрация. Той е наситен с толкова много и превратни събития, с невиджан през последните десетилетия емоционален заряд, продиктуван от обществените очаквания за демокрация и свобода: Първите митинги, шествия, лъжите на преименуваните комунисти, Кръглата маса, фалшифицирането на първите демократични избори, разрушаването на крепостната феодална система, създадена от БКП да контролира българските граждани, различията в СДС, капаните, поставяни от опитните апаратчици в БСП, „полупобедата“ за демократите на изборите през октомври 1991 г. и безвремието и безвластието в страната в периода 1993-1996 г.

Тези, последните страници, описващи мизерията през 1996 г., в която управлението на социалистите вкара българското общество, са много тъжни. Припомням си ги винаги, когато чуя поредния лидер на БСП, както днес Сергей Станишев, да обещава, леви завои, отмяна на данъци, които сам е въвел като успешни (плоския данък) и богати социални придобивки. Спомням си 1996 г., защото лично аз не съм преживял по-голяма катастрофа.

Нася Кралевска е запечатала последиците от управлението на БСП. „В края на 1996 г. световният печат определяше България като най-корумпираната държава от бившия социалистически лагер и твърдеше, че по времето на кабинетите Беров и Виденов от страната са изтекли 5 милиарда долара”, посочва авторът и допълва:

„Тъжно е, че голяма част от българския народ забрави 1996 г. и началото на 1997 г... За две години червеният кабинет на Жан Виденов изсмука и последната стотинка от джоба на населението и изчерпа и последната капка от неговото търпение. Още през лятото на 1996 г. положението беше плачевно. Цените ежечасно растяха. Продуктите всекидневно изчезваха. Заплатите и пенсиите нередовно се изплащаха. Бянките обраха парите на хората, а правителството печаташе нови и нови левове без всякакво покритие. По шосетата сновяха криминални типове, облечени като пътна полиция, спираха колите и ограбваха гражданите. По кафетата и улиците се стреляше. Мафиотските групировки бяха започнали открита и постоянна война помежду си и изнасяха безнаказано извън границата милиони долари”.

Авторът е предал и спомените не на един или двама граждани от различни краища на България за времето на тези отминали събития, когато беше трудно да се намери хляб, а инфлацията и галопиращият курс на долара бяха обезценили напълно стойността на заплатите и пенсиите.

Нася Кралевска-Оуенс, която от години живее и работи в САЩ, е оставила и ценни страници за ролята на Филип Димитров като политик и министър-председател. Разбира се, това е нейната гледна точка, но тя дава възможност на различни хора или участници в описаните събития, да правят сравнения и изводи.

„Много хора на Запад все още не са наясно относно размера на комунистическите зверства. Тази част от историята остава до голяма степен непозната и в интелектуалните кръгове”, пише в един от отзивите за американското издание проф. Кевин Клънтън от университета „Корнел”, САЩ и президент и основател на Американския научен център в София. Той много точно посочва, че онези, които биха искали да добият знания за България през втората половина на XX век ще извлекат огромна ползва от прочита на книгата на Нася Кралевска.

Ние, българите, може да открием, онези ориентири за комунистическото управление и това на наследниците на БКП след промените, които политическата конюнктура много често прави всичко възможно, както и днес, да бъдат забравени.

Комунизмът в битка с демокрацията

Написано от Христо Христов
Неделя, 17 Февруари 2013 16:42

Нася Кралевска, „Без заглавие” – комунизмът в битка с демокрацията, изд. „Работилница за книжнина Васил Станилов”, 2011 г., четвърто разширено издание, 504 страници.